

«فاجعه‌ی رشت» در تابستان و پاییز ۱۳۹۹ و اشتباه تاریخی حیدرخان و کوچک‌خان

ناصر عظیمی دوبخشری

www.ketaboo.ir

«فاجعه‌ی رشت» در تابستان و پاییز ۱۲۹۹
و اشتباه تاریخی حیدرخان و کوچک خان

نویسنده: ناصر عظیمی دوبخشری
صفحه‌آرا: مهیار پرچلم
چاپ نخست: ۱۴۰۳
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شناخته: عظیمی دوبخشری، ناصر، ۱۳۳۳ -
عنوان و بدنه: «فاجعه‌ی رشت» در تابستان و پاییز ۱۲۹۹ و اشتباه
تاریخی حیدرخان و کوچک خان ناصر عظیمی دوبخشری.
مشخصات نشر: تهران: سیدرود، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری: ۳۶-۷-۸۳۲۳-۶۲۲-۱۳۸
شابک: ۹۷۷۶۲۷۵-۰۷۵-۰۴۵-۱۴۷۱
موضوع: میرزا کوچک خان، یونس بن میرزا، ۱۳۴۰-۱۲۹۸ ق.
موضوع: حیدر عمواغلی، ۱۲۹۸ - ۱۳۴۰ ق.
موضوع: نهضت جنگل، گیلان، ایران، ۱۳۴۰-۱۳۳۳ ق.
رده‌بندی کنگره: DSR۱۴۷۱
رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۷۵۰۴۵
شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۷۶۲۷۵

رشته: خ‌بحر العلوم، پاساژ رضا، طبقه اول
شماره ۷۶، کدپستی: ۴۱۳۶۶-۱۵۸۶۴
تلفن: ۰۹۱۱۳۴۸۲۹۰۹-۰۱۳۳۳۲۶۵۷۵۹

انتشارات
سیدرود

همه حقوق این کتاب برای مؤلف محفوظ است.

فهرست

- پیش‌گفتار ۷
- فصل اول) «فاجعه‌ی شش» در تابستان فصل اول
- ۹ و پاییز ۱۲۹۹ و اشتباه تاریخی حیدرخان و کوچک‌خان
- ۱۲ «انقلاب دوم»
- ۱۶ فاجعه با یک آتش سوزی مهیب آغاز شد!
- ۱۸ حمله‌ی انقلابیون به تهران و وقوع فاجعه‌ی دوم
- ۲۴ فرار هراسان و توده‌وار از رشت
- ۳۰ بازگشت دوباره قزاقان به رشت و تصرف آن!
- ۳۴ فرارگسترده و هراسان دیگر از شهر (فاجعه‌ی سوم)
- ۳۸ برگزاری انتخابات مجلس شورای ملی در گیلان!
- ۳۸ نگران و سرخورده از راه دور!
- ۴۰ منشاء تئوریک فاجعه
- ۵۲ تبدیل «دولت سوسیالیستی» به «دولت مشروطه»
- ۵۳ تلاش دو کشور شوروی و ایران برای انعقاد قرارداد
- ۵۶ جمهوری را منحل کنید!
- ۵۷ اشتباه تاریخی و جبران ناپذیر!

- فصل دوم) آیا «انقلاب جنگل» می‌توانست پیروز شود؟! _____ ۶۷
- طرح موضوع _____ ۶۹
- الف: گزارش واقعه! _____ ۷۱
- شرایط جهانی و منطقه ای _____ ۷۲
- کوچک‌خان در کشتی «کورسک» _____ ۷۶
- جشن انقلاب در سبزه میدان رشت! _____ ۸۰
- بلشویک هادر گیلان _____ ۸۱
- اعلام «جمهوری شوروی ایران» _____ ۸۴
- اختلافات درونی جبهه‌ی انقلاب _____ ۸۵
- سیرالدوله در تدارک انعقاد قرارداد با شوروی _____ ۹۲
- دواستراتژی حکومت دولت انقلابی شوروی _____ ۹۴
- تاثیر عملی اتحاد استراتژیک دوم بر انقلاب جنگل _____ ۹۷
- روشن‌تین در تهران _____ ۱۰۱
- جنگلی‌ها در انقلاب جنگل _____ ۱۰۳
- دولت‌های ایران در طول انقلاب جنگل _____ ۱۰۸
- ب: پاسخ به پرسش _____ ۱۰۹
- از منظر نخست _____ ۱۰۹
- از منظر دوم _____ ۱۱۴
- منابع _____ ۱۲۱

پیش‌گفتار

تحولات «انقلاب جنگلی» با انتشار اسناد و داده‌های جدید از غبار ابهام و تاریکی بیرون آمده و به تدریج بر آن نوری تابان افکنده می‌شود. این نوشته که حاوی دو مقاله است یکی از نمونه‌های این توانا فکری بر نقاط پرابهام و تاریک در پرتو اسناد جدید است. در همین راستا پیش‌تر در این نویسنده سه اثر ویژه به نام‌های «جنبشی که به انقلاب تبدیل شد»، «کوچک خانی که باید از نو شناخت» و «چگونه راه بر سوسیال دموکراسی ایرانی مسدود شد؟ (زندگی نامه‌ی حیدرخان عموآوغلی)» انتشار یافته و اکنون با انتشار این اثر، «چهارگانه»ی نویسنده برای تکمیل بحث «جنبش و انقلاب جنگل» محقق می‌شود.

اهمیت تاریخی «انقلاب جنگل» در این بود که برای نخستین بار تمام نیروهای اجتماعی صد سال اخیر در آن نقش‌آفرینی کردند و از این‌رو اگر به درستی و با بی‌طرفی نسبی، تجزیه و تحلیل می‌شد، می‌توانست تجربه‌ای گرانقدر برای همه‌ی فعالان سیاسی و اجتماعی جامعه‌ی ما باشد که اشتباهات گذشته را تکرار نکنند. نوشته‌ها در باره‌ی جنبش و انقلاب جنگل البته کم نبوده است، اما تصویر ما از این انقلاب هنوز مخدوش و مغفول باقی مانده است. این نوشته تلاش کرده در پرتو اسناد جدید به این تحولات، نظری

کوتاه و فشرده بیندازد و کانونی‌ترین وجوه تاثیرگذاران را که تعیین کننده‌ی سرنوشت این انقلاب بوده‌اند، روشنگرانه در معرض دید خواننده قرار دهد. دآوری در این مورد از ادعا تا واقعیت از آن خواننده‌ی فرهیخته است که این نوشته را مطالعه می‌کند.

نوشته‌ی حاضر حاوی دو مقاله است. مقاله‌ی نخست که برای نخستین بار انتشار می‌یابد به حوادثی در انقلاب جنگل می‌پردازد که از ۱۵ مرداد تا اوایل آبان ۱۳۹۹ خورشیدی به مدت حدود دو ماه و نیم روی داده و در اینجا «فاجعه‌ی رشت» نامیده شده و براساس «تر» اصلی این مقاله، مهمترین عامل شکست انقلاب جنگل نام گرفته که میراثی شوم و فاجعه‌بار برای رهبران اصلی این انقلاب یعنی حیدرخان و کوچک‌خان که بعدها کوشش کردند آن را به مسیر دیگری هدایت کنند بر جای گذاشت.

مقاله‌ی دوم پیش‌تر انتشار یافته اما در این کتاب با اسناد جدیدتر، تکمیل و ویرایش اساسی شده و به پرسشی مهم پاسخ گفته که تا کنون به صورتی که در این مقاله عنوان شده، طرح نشده است.

ناصر عظیمی

تابستان ۱۴۰۳